

Kaj Mogensens prædiken 1. søndag i advent

Taler

Kaj Mogensen
Sognepræst

Sted

Hvidbjerg Vesten Aa, Ørum og
Lodbjerg Kirker

Omstændigheder

Denne prædiken indgår i prædikensamlingen, "Liv og tro. Prædikener" (2014), der indeholder prædikener, som Kaj Mogensen har holdt gennem 26 år som sognepræst i Hvidbjerg Vesten Aa, Ørum og Lodbjerg Kirker. Derfor kendes denne prædikens præcise datering ikke, hvorfor prædikensamlingens udgivelsesår er sat som dato.

Prædikentekst

Lukasevangeliet kapitel 4, vers 16-30

Salmer

Vær velkommen, Herrens år
Op, thi dagen nu frembryder
Hvorledes skal jeg møde
Vi sidder i mørket, i dødsenglens skygge

Håbets vendepunkt

Jeg er ni år og går i 3. klasse: "Nu er det længe siden, men end det gemmes i mit sind." Jeg sidder ved vinduet og ser ud over byens tage. Vi bor på femte sal i et af de højeste huse på Christianshavn. Jeg har tændt et stearinlys. Det mørkner udenfor. Der tændes lys i det ene vindue efter det andet.

Mor er ude i køkkenet. Der er stille og trygt i stuen. Jeg sender mine drømme ud over tagene. Hvad drømmer jeg om? Jeg hører så meget om det, de kalder "den kolde krig", om atombomber, der kan ødelægge hele jorden og vores lejlighed på Christianshavn. Ude i horisonten kan jeg se Vor Frelzers Kirke med det snoede spir med gulduglen øverst. På gulduglen, der også er jordkloden, står Jesus med sejrspanen. Jeg kunne have sunget, som Benny Andersen skrev i sangen *Udsigt i kikkert*:

Jeg synger, mens solkuglen bunder:

Gid jorden aldrig går under!

(fra *Oven visse vande* 1981, Højskolesangen (HS) 135).

Den sang må jeg vente på i 30 år endnu, men indtil nu er jorden ikke "gået under."

Ole Wivels novembersang kendte jeg heller ikke den gang. Den blev først skrevet til Baaring Højskoles indvielse i 1959 (HS 165), og sangen er skrevet til voksne. Men den gengiver dog, hvad jeg dengang var bange for: "Der truer os i tiden end ond usynlig magt... en frygt for vore øjne..." Et hjerte, der banker tungt og søger "mod håbets vendepunkt." Et digt om det underlige modsætningsfyldte liv, som også et barn fornemmer, selv om det har svært ved at sætte ord på det. Modsætningen er mellem trygheden og det tændte lys og angsten for krig og tilintetgørelse. Mellem virkeligheden og håbet.

Det er første søndag i advent. Advent betyder "komme". "At komme" er det gennemgående tema alle fire adventssøndage. I dag har vi tændt det første lys i adventskransen. At tænde lys er et billede på, at liv og glæde fortrænger mørket. For lyset må "alle dødens skygger for evig fly." Selv det mindste lys kan fortrænge et stort mørke. Den grønne krans er også et livsbillede. Grøn er forårets farve. Kransen er helhed og sammenhæng, enhver slutning er en begyndelse.

Først tænker vi vel på, at det er julen, der kommer. At Gud kommer til os som et lille nyfødt menneskebarn. Så stærkt og så skrøbeligt. Den fjerne Gud kommer os nær, den skjulte Gud gør sig synlig. Men fortællingerne til 1. søndag i advent handler om den voksne Jesus. Evangeliet til første tekstrække er fortællingen om Jesu indtog i Jerusalem Palmesøndag. Evangeliet til anden tekstrække er fortællingen om Jesu komme til sin egen by, Nazaret, hvor han holder sin første prædiken.

I begyndelsen gør han, som han plejer, når der skal være gudstjeneste i synagogen, som er byens kirke. Det er sabbat, helligdagen, som er lørdag. Jesus får rakt Bibelen og begynder tekstlæsningen.

Den er fra profeten Esajas. En profet er et menneske, der er kaldet af Gud til at forkynde Guds vilje. Profeten er sat til at tale Guds ord på Guds vegne. Profeten Jesus læser teksten fra profeten Esajas.

Således forenes tiderne. Esajas er røsten fra folkets fortid. Jesus henter fortidens forkyndelse ind i nutiden, Jesus henter Guds fremtid ind i nutiden. Hans og

vores fælles nutid, hans og vores fælles fremtid. Det underlige er, at det, Jesus læser, er det samme, som en niårig dreng engang håbede på, da han sendte sin drøm ud over byens tage, ud mod Jesus på jordkloden med sejrspanen. Jesus læser fra Esajas 61:

Gud Herrens ånd er over mig,
fordi Herren har salvet mig.
Han har sendt mig
for at bringe godt budskab til fattige
og lægedom til dem, hvis hjerte er knust,
for at udråbe frigivelse for fanger
og løsladelse for lankede,
for at udråbe et nådeår fra Herren... (Es 61,1-2a)

Her standser Jesus oplæsningen. Havde han fortsat havde han læst: "og en hævn dag fra vor Gud." Når Jesus standser her, tydeliggør han en forskel mellem Det gamle Testamente og Det nye Testamente. Gud kommer ikke med hævn. Den barmhjertige og tilgivende Gud, som også i Det gamle Testamente er det fremherskende gudsbillede, skal stå rent og klart. Hævnen kan ikke forenes med det gode budskab for fattige. Hver eneste evangelielæsning hos os ledsages af menighedens taknemmelige lovprisning: "Gud være lovet for sit glædelige budskab."

Det gode budskab for fattige er, at de skal blive rige. De mennesker, der mangler dagligt brød, skal kunne spise sig mætte. De mennesker, der er fattige på livsmod og livsglæde, skal fryde sig og springe højt af glæde. Man kan eje alt, hvad der kan købes for penge og dog være fattig: fattig på tryghed, kærlighed og mening med tilværelsen.

Den sande rigdom kan opleves i den yderste fattigdom, "lykken er ikke gods eller guld." Derfor kan vi synge til Jesus: "fattig kom du til jorden ned, rige blev vi til evig tid." Gud kom til os i Jesus Kristus for at skænke os den rigdom, som rust og møl ikke kan fortære. I Johannes' Åbenbaring skrev Johannes til den fattige menighed i Smyrna – et "udkantsområde": "Jeg kender din trængsel og din fattigdom – men rig er du... jeg vil give dig livets sejrkrans" (Åb 2,9f).

Jesus forkyndte godt budskab til fanger. Det gælder helt bogstaveligt dem, der er i fængsel, fordi de har forbrudt sig mod loven. Det gælder også os, som er taget

til fange af synden, loven og døden. Man kan være fange i det, som kaldes friheden. Man kan være fri i fængslet. Fængslets gitterværk kan være synligt og usynligt.

Jesus forkyndte det gode budskab om syn til blinde. Det gælder de mennesker, der er blinde, fordi de er født blinde eller han mistet synet. Men også her: Man kan være blind på så mange måder. Den værste blindhed er blindheden for andres nød. Blindhed er fravær af sand oplysning og kærlig oplevelse. At få skænket synet er at kunne se sig selv som et menneskebarn, som Gud elsker og at kunne se Gud i sin nødstedte næste.

Jesus forkyndte godt budskab til undertrykte. Det er de mennesker, der må leve i diktaturer. Det er mennesker, der udnyttes, mennesker, der frakendes menneskeværd, mennesker, der ses ned på. Men man kan også undertrykke sig selv, hvis man ikke tør leve frit og ansvarligt, hvis man altid skal tækkes andres mening.

Det er en side også af vor virkelighed, at vi er fattige, fangne, blinde og undertrykte. Det er vor skæbne og skyld her Østen for Eden. Der er også andet at sige om os – forhåbentlig – men synd og lov og død er vi også præget af. Lidt endnu.

Hvad er det, som danner håbets indhold? Hvad drømte jeg om, da jeg sendte drømmen i mørkningen ud over byens tage? Håbets indhold er født af det, som vi savner. Det dannes af modsætningen til det, vi frygter.

Men håbet må også skyldes, at vi har en viden om, hvad modsætningen til det håbløse er. Jeg tror, at det skyldes, at vi dybt inde i os har en erindring om en have med fred og venskab, tryghed og glæde. En erindring, som det tændte lys i vindueskarmen og adventskransen forløser, og som får os til at søge "mod håbets vendepunkt". En erindring om det ord, hvormed Gud skabte verden. Paradiset forener erindring og håb.

Jeg er ni år og sidder ved vinduet og sender drømme og håb ud over byens tage – helt ud mod Vor Frelses kirkespir til Jesus med sejrspanen.

Da lukker Jesus bogen. Bibelteksten er ikke i sig selv Guds ord, men nu skal den blive det, når Guds Ord, Jesus selv, taler til os, som Ordet der bliver kød og tager

bolig iblandt os. Han ser på os. Han taler mildt og myndigt. Hans prædiken er ganske kort og så indholdsrig, som kun Hans prædiken og dens efterklang kan være: "*I dag* er det skriftord, som lød i jeres øre opfyldt." *I dag* hører de fattige et godt budskab. *I dag* sættes vi i frihed. *I dag* kan I oplyses og oplives.

Men er det sandt? Ja! Hører vi ikke, at Gud elsker os, at intet kan skille os fra Guds kærlighed? Hører vi ikke i dag Guds ord forkyndt? Rækkes vi ikke Guds tilgivelse, så vi sættes i frihed *fra* synden *til* en ny begyndelse som tilgivne syndere? Sættes vi ikke i frihed til at elske hinanden?

Og så fik jeg ikke med, at Jesus sluttede med at udråbe et nådeår fra Herren. I det gamle Israel var nådeåret, jubelåret – eller, som Grundtvig kaldte det, Gyldenåret – det år, hvor al gæld blev slettet, og hvor mennesker og naturen kunne begynde på en frisk.

Nådeåret begyndte, da Jesus kom, og begynder, når Jesus kommer. Det er i dag, hvor en dreng på ni år – indeni – og en ældre mand og hele den øvrige menighed kan sende håb og drømme ud over byens tage og ud over klitter, marker, fjord og hav, landsbyer og storbyer. Det glædelige budskab greb tilhørerne dengang. Griber det os?

Siden begyndte forbeholdene. Er de også hos os? Alle disse betæneligheder? Hvem er Jesus? Ikke noget særligt? Gud for os? Det levende ord? Tom snak? Vejen, sandheden, livet – eller fuld af løgn? Var hans kærlige ord, så milde og myndige, at de var for store og stærke? Så lod menigheden drømmen dø, så lod de håbet synke vingskudt til jorden, så forsøgte de at puste lyset ud.

Hvad gjorde Jesus så? Han gik stille sin vej, han standsede før Esajas. Hos Jesus er der ingen hævnende Gud. De ville slå kærligheden ihjel. Det kan også lade sig gøre, men den vender altid tilbage. Den opstår fra de døde. Jesus gik gennem landet og forkyndte det glædelige budskab. Han afslørede, dømte, tilgav og genoprettede. Han gik ind i Jerusalem til korsfæstelse og opstandelse. Advent betyder *komme*. Jesus går første søndag i advent og alle andre dage ind i vor gudstjeneste, ind i vort liv med godt budskab til fattige og frigivelse for fanger. Han kalder på os, som med de sidste ord i Ole Wivels sang:

Mit barn, mit barn, giv agt –
alt er igen uprøvet

i dine hænder lagt.

Han lægger vort liv i vore hænder – det liv, som i forvejen og for evigt af Jesus er lagt i Guds kærlige hænder.

Kilde

Kaj Mogensen: "Liv og tro. Prædikener", s. 19-26. Aros. 2014

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

1. søndag i advent, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1900-tallet, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/kaj-mogensens-praediken-1-sondag-i-advent>